

Jämtlands Gymnasieförbund
info@jgy.se
Ingeborg Israelsson
ingeborg.israelsson@jgy.se

Beslut

2017-04-06
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Jämtlands gymnasium
Wargentin 1D

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Jämtlands gymnasium och Wargentin 1D ingår i detta projekt. Wargentin 1D besöktes den 14-15 februari 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredarna Maud Karlström och Ulf Pantzare.

På Wargentin 1D har Skolinspektionen granskat barn- och fritidsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

2017-04-06

2 (13)

Dnr 40-2016:202

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att barn- och fritidsprogrammet vid Jämtlands gymnasium Wargentin 1D behöver utvecklas för att i högre grad utgöra en helhet och ett sammanhang för eleverna och därmed bidra till högre motivation och bättre möjligheter att nå examensmålen. För att möjliggöra detta behöver bland annat samarbetet mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och lärare i yrkesämnena utvecklas. Avgörande är att rektor skapar en samsyn om värdet av alla de ämnen eleverna läser och riktar tydligare förväntningar mot lärarna om att de ska samarbeta i högre grad. Detta kan ske exempelvis i form av kollegialt lärande och genom att lärarna gemensamt analyserar hur olika ämnen genom APL sammantaget bäst kan bidra till helhet och sammanhang för eleverna. Rektorn behöver även se över på vilket sätt exempelvis arbetslagsindelning, fördelning av lärarnas arbetsplatser, schemaläggning, mötesplanering, kursplanering och samläsning ger förutsättningar för samarbete.

Granskningen visar vidare att undervisningen, såväl vid skolan som vid APL, har sin utgångspunkt i examensmålen och att skolan har engagerade APL-handledare med en god bild av vilka kunskaper som är viktiga i elevernas kommande arbetsliv.Handledarnas kunskaper om vilka förutsättningar som gäller kring APL i form av bland annat examensmål bör dock öka.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Rektorn behöver se till att det ämnesövergripande samarbetet mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och lärare i yrkesämnena utvecklas.
- Rektorn behöver skapa större organisatoriska möjligheter för samarbete mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och lärare i yrkesämnena.

2017-04-06

3 (13)

Dnr 40-2016:202

- Rektorn behöver se till att APL-handledarna får kunskap om sitt uppdrag, exempelvis genom att erbjudas handledarutbildning, så att de kan bli ett bättre stöd under elevernas arbetsplatsförlagda lärande.

Beskrivning av huvudman och besökt skolenhet

Gymnasieskolan Wargentin 1D, ingår i Jämtlands gymnasieförbund som startade 2005. Gymnasieförbundet är huvudman för gymnasieutbildning i kommunerna Bräcke, Krokom, Ragunda och Östersund. Vid Wargentin 1D i Östersund finns barn- och fritidsprogrammet, samt två introduktionsprogram. Totalt finns 272 elever vid skolenheten, varav 55 inom barn- och fritidsprogrammet. Vid skolan erbjuds två inriktningar: Inriktningen fritid och hälsa ska ge kunskaper om människors fritid och om olika fritids- och friskvårdsverksamheter samt om människors hälsa och hälsofrämjande arbete. Den ska förbereda eleverna för arbete inom fritids- och friskvårdssektorerna. Inriktningen pedagogiskt arbete ska ge kunskaper om barns och ungas utveckling, lärande, behov och rättigheter samt om olika pedagogiska verksamheter. Den ska förbereda eleverna för arbete till exempel som barnskötare i förskolan eller elevassistent i skolan. Eleverna samläser flera kurser med elever på nationella idrottsutbildningen (NIU).

Lärarna vid skolenheten är organiserade i ett programarbetslag kring barn- och fritidsprogrammet, samt i ämnesarbetslag i respektive ämne. Skolenheten har en rektor.

Wargentin 1D finns tillsammans med ett antal andra skolenheter i Jämtlands Gymnasium Wargentin, vilken även är indelad i två rektorsområden. Wargentin 1D finns i centrala Östersund. Andra skolenheter finns utlokaliserade till flera platser i Östersundsområdet. Med gymnasiesärskolan inräknad går 2 085 elever på Wargentinskolan.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

- 1. Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?**

2017-04-06

4 (13)

Dnr 40-2016:202

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och lärare i yrkesämnena behöver fortsätta att utvecklas. Av granskningen framgår att samarbete över ämnes- och kursgränserna i syfte att skapa större helhet och sammanhang för eleverna sällan förekommer mellan yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen. Det framkommer även att kollegialt lärande exempel i form av deltagande på andra lärares lektioner i princip inte förekommer. Därmed finns en risk att eleverna inte får den helhet och det sammanhang i sin utbildning som kan bidra till ökad motivation och lärande. Infärgning, det vill säga att låta ämnena samspela med varandra inom ramen för undervisningen, förekommer dock ibland både i de gymnasiegemensamma ämnena och i yrkesämnena.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen har utgångspunkt i examensmålen. Av granskningen framkommer att lärarna är väl insatta i examensmålen

2017-04-06

5 (13)

Dnr 40-2016:202

och i de flesta fall arbetar efter dessa. Eleverna känner också igen examensmålen i undervisningen.

Samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas

Vid intervju med rektorn, lärare och elever uppger dessa att det förekommer samarbete mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Exempelvis gäller detta återkommande ämnesövergripande arbeten i årskurs 1, vilket även bekräftas av de underlag som lämnats till Skolinspektionen inför granskningsbesöket. Att de ämnesövergripande arbetena främst ligger i årskurs 1 förklaras av lärarna med att det stämmer bra ihop med de kurser som ligger då och att det i senare årskurser blir mer fokus på inriktningskurser och programfördjupningar.

Intervjuade elever beskriver att det varit tydligt vad som gäller kring de ämnesövergripande arbetena, exempelvis vilka ämnen som ingår och vilka kunskapskrav som gäller.

Vid intervju med lärarna uppger dessa dock att det sällan är gymnasiegemensamma ämne som matematik och historia, som ingår i de ämnesövergripande samarbetena. Organisationen beskrivs av lärarna som en begränsande faktor, då lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena tillhör andra arbetslag. Intervjuade lärare beskriver att det förmodligen skulle gå att inkludera även gymnasiegemensamma ämnen i ämnesövergripande arbeten om de lärarna fanns med i arbetslaget, och om kurserna ligger samma termin. Enligt lärarna kan det vara svårt att samarbeta kring korta kurser, exempelvis Religion 1, då tiden är knapp för att få med det centrala innehållet.

Däremot framkommer av intervjuer med elever, rektorn och lärarna att infärgning, dvs. att låta ämnena samspela med varandra inom ramen för undervisningen, ibland förekommer både i de gymnasiegemensamma ämnena och i yrkesämnena. I exempelvis Idrott och hälsa uppger eleverna att de uppmuntrats att tänka över personlig utrustning i samband med utestitelser, om skador och livräddning samt ergonomi. Exemplet är kopplat till inriktningen pedagogiskt arbete. Intervjuade lärare kan ge ett par exempel på infärgning av yrkesämnena i de gymnasiegemensamma ämnena. I Idrott och hälsa kan elever som avser att bli personliga tränare få testa på att utforma träningsmiljön i dialog med läraren. Intervjuade yrkeslärare kan nämna fler exempel på hur de gymnasiegemensamma ämnena kommer in i yrkesämnena. Matematiken kommer exempelvis in i flera kurser, bland annat när eleverna ska driva företag i kursen Fritids- och friskvårdsverksamheter, där de ska räkna ut moms. Matematiken kommer även in i kursen Entreprenörskap. I kursen Hälso pedagogik

2017-04-06

6 (13)

Dnr 40-2016:202

kommer historia in. De menar även att svenska kommer in naturligt i alla kurser. Det sker ofta spontant enligt lärarna.

Hur yrkeslärarna väver in exempel från yrkeslivet för att illustrera viktiga moment i undervisningen kan eleverna och lärarna också beskriva. Eleverna nämner flera exempel som de uppskattar. Exempelvis hur elever kan uppmärksamma om ett barn far illa i hemmet och hur de ska gå tillväga för att göra en orosanmälan till socialtjänsten.

Vid intervju med lärarna berättar dessa att kollegialt lärande i form av deltagande på varandras lektioner i princip inte förekommer annat än vid rena teamarbeten. Eleverna beskriver exempelvis att om en lärare kommer in vid lektioner i ett annat ämne så handlar det enbart om praktiska frågor.

Examensmålen är styrande i elevernas utbildning

I den verksamhetsredogörelse som rektor skickat in till Skolinspektionen inför granskningsbesöket beskriver rektor att samtalen kring ämnen, ämnesövergripande arbeten och arbetsplatsförlagt lärande (APL) garanterar att lärarna är väl insatta i examensmålen och arbetar efter dessa. Lärarna beskriver att de själva exempelvis i samband med pedagogiska halvdagar går igenom examensmålen för att påminna sig om vad som gäller. Särskilt sker detta i anslutning till APL och elevernas gymnsiearbeten. Intervjuade elever känner igen innehållet i examensmålen när Skolinspektionen presenterar dessa och menar att de fått examensmålen presenterade för sig. Eleverna beskriver att de arbetat med uppgifter i förhållande till delar i examensmålen som exempelvis att *ett etiskt förhållningssätt ska vara centralt i utbildningen* och att *eleverna ska utveckla ett hälsofrämjande förhållningssätt*. Intervjuade lärare beskriver att de flesta ämnens syften ligger nära examensmålen och att ämnena dessutom överlappar varandra, vilket gör att avstämningar behöver göras regelbundet för att inte eleverna ska behöva göra om samma moment flera gånger. I ett ämne, som exempelvis idrott och hälsa, vinklas undervisningen till att skapa förutsättningar för delaktighet och att ta fasta på det friska, vilket sker särskilt för det aktuella programmet.

Tydliggörandet av examensmålen i förhållande till eleverna menar lärarna är utmanande. Examensmålen måste repeteras och göras konkreta för att de ska bli tillgängliga för eleverna. Det är dock svårare i vissa ämnen, exempelvis matematiken, enligt intervjuade lärare. I det ämnet beskriver lärarna att de är osäkra över vilken koppling som finns till elevernas kommande yrken.

2017-04-06

7 (13)

Dnr 40-2016:202

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges möjlighet till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen kopplas samman med APL, även om det finns delar som kan utvecklas. Av granskningen framgår att skolan gjort en analys av vilket innehåll i de aktuella kurserna som lämpar sig att genomföra som APL. Det framkommer dock att innehåll från gymnasiegemensamma ämnen inte diskuteras som innehåll vid APL i de flesta fall, vilket riskerar att minska elevernas möjlighet till helhet och sammanhang.

Av granskningen framgår vidare att APL-ansvariga lärare och handledare vid arbetsplatserna har en regelbunden kontakt före, under och efter elevernas APL i syfte att fånga elevernas intresse och bidra till deras lärande. När eleverna återkommer till skolan redovisar och diskuterar de vad de lärt sig med ansvariga lärare. Skolan och arbetsplatserna samverkar också genom studiebesök och presentationer.

Arbetet kring APL utgår från examensmålen

Intervjuade lärare uppger att planeringen av APL handlar om att identifiera vilka kurser som ska omfattas och besluta om hur många timmar det ska omfatta. Detta dokumenteras. Rektorn uppger vid intervjun att planeringen av APL ser likadan ut som innan rektorn tog över ansvaret för programmet föregående läsår. Det har sedan dess inte varit aktuellt att se över detta då det fungerat bra och hon litar på att lärarna har kontroll över planering och genomförande.

Intervjuade lärare uppger att eleverna får med sig en uppgift från Idrott och hälsa vad gäller arbetsplatsanalys. I övrigt ingår inte de gymnasiegemensamma ämnena i APL. De har tidigare testat att ha med uppgifter från de gymnasiegemensamma ämnena i APL. Att det inte sker i högre utsträckning menar lärarna kan bero på att det kan bli för splittrat för eleverna att ha flera ämnen att arbeta med samtidigt på APL.

Vid intervju med elever uppger de att de får med sig ett skriftligt underlag som innehåller uppgifter som ska utföras under deras APL samt, i vissa fall, en beskrivning av vilka bedömningskriterier som gäller för uppgiften.

Av de underlag Skolinspektionen tagit del av inför granskningen går att utläsa att eleven inför uppgiften bland annat ska tänka igenom svåra moment. När

2017-04-06

8 (13)

Dnr 40-2016:202

eleven skriftligt redovisar uppgiften så ska det även ingå reflektion över förbättringsmöjligheter och feedback från handledaren. Förutsättningarna ingår i kunskapskraven för aktuella kurser, vilka sammanfattas i anslutning till uppgiften. Intervjuade lärare uppger att motsvarande planering och upplägg finns för samtliga kursmoment som läggs ut som APL.

Intervjuade APL-handledare uppger att ansvariga lärare tar kontakt via telefon eller e-post inför APL-perioden och sedan besöker arbetsplatsen vid ett tillfälle under den period eleverna är ute på APL. Intervjuade yrkeslärare inom inriktningen menar dock att de i princip har daglig kontakt med just sina handledare.

Samtliga intervjuade APL-handledare menar att de inte känner till vilka exakta kurser eleverna genomför som APL och att de inte har så stor inblick i exempelvis de aktuella examensmålen. De räknar dock med att skolan har koll på att de uppgifter som genomförs i det dagliga arbetet vid aktuella arbetsplatser stämmer överens med vad eleverna ska lära sig. De tar också del av de underlag eleverna har med sig och svarar på de APL-ansvariga lärarnas frågor när de kommer på besök.

Inför granskningsbesöket har Skolinspektionen tagit del av olika typer av underlag som berör APL. Där framgår att handledaren förväntas gå igenom ett antal bedömningskriterier tillsammans med eleven. Kriterierna handlar bland annat om bemötande, samarbetsförmåga, initiativförmåga och etiskt förhållningssätt vilka härrör från examensmålen.

Eleverna beskriver att de har uppfattningen att handledarna är ganska väl insatta i vad eleven gör på APL då handledarna är närvarande hela tiden. Enligt intervjuade elever och lärare kommer APL-ansvariga lärare till arbetsplatsen för samtal mellan elev, APL-ansvarig lärare och APL-handledare. Det förekommer enligt eleverna även vissa observationer vid besöken.

Eleverna uppger att de redovisar sina uppgifter efter genomförd APL och diskuterar sitt lärande med läraren. Lärarna beskriver att de därigenom kan bedöma att eleverna har utvecklat de kunskaper och färdigheter som avses.

Samtliga intervjuade elever beskriver att de lär sig mycket i samband med APL och att de trivs bra. De har också blivit mer motiverade att jobba i aktuell bransch. Intervjuade APL-handledare beskriver att eleverna generellt är välmotiverade och att det oftast fungerar bra på arbetsplatserna.

Eleverna har varit på studiebesök inom sin bransch och arbetsgivare har kommit till skolan och haft presentationer enligt intervjuade elever och lärare.

2017-04-06

9 (13)

Dnr 40-2016:202

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och emellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte säkerställer att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning. Rektorn behöver, enligt Skolinspektionens bedömning, rikta tydligare förväntningar på lärarnas samarbeten i syfte att förbättra elevernas möjligheter att nå examensmålen då praktiska omständigheter idag tillåts begränsa elevernas utbildning.

Skolinspektionen bedömer vidare att förståelsen för betydelsen av att eleverna läser både yrkesämnen och gymnasiegemensamma ämnen finns hos arbetsplatserna, men att det bland lärarna råder en viss oklarhet kring olika ämnens bidrag till elevernas yrkeskunnande med utgångspunkt i vad som framgår av examensmålen.

Skolinspektionen bedömer slutligen att rektorn och lärarna behöver intensifiera sina ansträngningar att få handledarna att gå handledarutbildningen. Gransk-

2017-04-06

10 (13)

Dnr 40-2016:202

ningen visar att handledarna inte gör detta trots att det skulle kunna gynna elevernas motivation och lärande om handledarna hade större kunskap om sitt uppdrag. Detta även om aktuella handledare har en god bild av exempelvis vilka kunskaper som är viktiga i elevernas kommande arbetsliv.

Rektorn behöver uppmuntra samarbete i högre grad

Rektorn uppger sig uppmuntra ämnesövergripande samarbeten då flera av dessa varit framgångsrika och viktiga för eleverna på flera sätt, både vad gäller att lära känna varandra och för den framtida yrkesutövningen. Rektorn menar dock att det är de praktiska förutsättningarna som exempelvis arbetslagens sammansättning och schemaläggningen som är mest styrande för om samarbeten ska bli av eller ej.

Intervjuade lärare beskriver rektorn som engagerad. Samtliga intervjugrupper vittnar även om att det inte finns några motsättningar som hindrar samverkan mellan lärare, utan att det endast är praktiska förutsättningar som begränsar samverkan mellan ämnen i eller utanför APL.

Det finns en gemensam syn på kunskap mellan skola och arbetsliv, men kunskapssynen inom skolan behöver diskuteras

Intervjuade APL-handledare ger en lång rad exempel på när de kunskaper och förmågor som eleverna förväntas utveckla i de gymnasiegemensamma ämnena blir viktiga i den praktiska yrkesrollen. Exempel som handledarna tar upp är att använda matematiken vid beräkning av klorhalt i bassängen eller beräkna sträckor vid simträning. Det gäller även kunskaper i engelska för att kunna möta många av gästerna i simhallen och svenskan för de nödvändiga skriftliga uppgifter som utgör en del av yrkeskunnandet. Simningens historiska betydelse och utveckling, likväl som betydelsen av idrotten för att bygga upp en fysisk förmåga, är andra exempel inom inriktningen friskvård och hälsa som handledarna nämner. Inom inriktningen pedagogiskt arbete lyfter handledarna exempelvis fram vikten av att utveckla kunskaper om praktisk matematik samt att idrotten ger avgörande kunskaper om näringslära samt vikten av aktivitet och vila. De resonerar även om att eleverna exempelvis behöver vara kreativa när det gäller att skapa förutsättningar för barnens delaktighet i lärandet, vilket är egenskaper som framkommer i examensmålen för barn- och fritidsprogrammet.

Intervjuade lärare i gymnasiegemensamma ämnen beskriver dock att det är svårt att motivera eleverna gymnasiegemensamma ämnen som matematik och engelska. Bland lärarna i gymnasiegemensamma ämnen förekommer dock som kontrast argument som att de motiverar eleverna genom att säga att om de jobbar på så slipper de ämnet sedan. Intervjuade yrkeslärare har också svårt att motivera konkret varför eleverna exempelvis läser historia och matematik.

2017-04-06

11 (13)

Dnr 40-2016:202

Många av eleverna beskrivs av samtliga lärargrupper vara stressade inför de gymnasiegemensamma ämnena och snarare identifiera sig med yrkesämnena. Intervjuade elever säger att de tycker att undervisningen är mest intressant när de får arbeta praktiskt med yrkesämnena.

APL-handledarna behöver bättre kunskap om skolans författningar och sitt uppdrag

Ingen av APL-handledarna uppger att de har genomgått handledarutbildning avsett för gymnasieskolan. Handledarna säger att de diskuterar löpande med eleverna om hur det går för dem för att arbetet ska löpa smidigt. Uppföljningen för deras del handlar mest om att följa upp eventuell frånvaro och ge elever möjlighet att ta igen förlorad tid, om möjligt. Intervjuade lärare menar att de slutat bjuda in till handledarutbildning då ingen kommit senast det erbjöds, vilket rektorn bekräftar. Lärarna uppger dock att de har marknadsfört Skolverkets webbaserade utbildning till vissa arbetsplatser.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Av granskningen framgår att organisation och ledarskap inte ger förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna. Det är främst de praktiska förutsättningarna som exempelvis arbetslagens sammansättning och schemaläggningen som är mest styrande för om samarbeten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen ska bli av eller ej.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla samarbete mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och yrkesämnena. Av granskningen framkommer att lärarnas fysiska placering i arbetsrum, programarbetslagens utformning, tid för pedagogiska planeringar över ämnen och arbetslag, samt ämnenas fördelning över studieåren sammantaget utgör en begränsning för samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen.

De yttre förutsättningarna för samarbete mellan lärare, som exempelvis placering, mötesstruktur, arbetslagsorganisation, schemaläggning och tilldelning av tid behöver ses över

Av det skriftliga underlag som skolan sänder till Skolinspektionen inför granskningsbesöket framgår att sex yrkeslärare ingår i programarbetslaget för barn- och fritidsprogrammet. Fyra av dem undervisar även i gymnasiegemensamma ämnen. Dessa lärare sitter rent fysiskt nära varandra, vilket lärarna menar underlättar spontana samarbeten.

2017-04-06

12 (13)

Dnr 40-2016:202

Rektorn uppger att det med den nuvarande organisationen är svårt att få tid för lärarna i programarbetslaget att samverka med de som inte ingår i detta och inte heller sitter i programarbetslagets arbetsrum. Ibland beslutar dock rektorn eller lärarna själva att lärarna ska utebli från sina ordinarie ämnesmöten för att arbeta med samverkan inom programmet.

Yrkeslärarna uppger att det är svårt att motivera eleverna i vissa ämnen där undervisningen ges av lärare som de inte samverkar med regelbundet, exempelvis då de inte ingår i programarbetslaget.

Vid intervju med lärarna uppger de att det finns en rad praktiska faktorer som försvårar samverkan. Som tidigare nämnts uppger lärarna att de ämnesövergripande arbetena som eleverna får genomföra ligger i årskurs 1 medan exempelvis kursen Historia 1a1 ligger i årskurs 2. Detta förhindrar samarbete över ämnesgränserna enligt lärarna, trots att åtminstone ett av de ämnesövergripande arbeten eleverna genomför har ett tydligt historiskt tema. Lärarna berättar att de anser att korta kurser som exempelvis Religionskunskap 1 oftast innehåller så omfattande och styrt innehåll, att samarbete över ämnesgränserna då tar för mycket tid i förhållande till den tid de har för att genomföra kursen.

Lärarna beskriver att det faktum att alla elever inte läser samma studietakt utgör en försvårande omständighet när det gäller samarbete. Som exempel nämns att eleverna på barn- och fritidsprogrammet läser många kurser tillsammans med elever på nationella idrottsutbildningen (NIU), där vissa elever läser kurserna över fyra år och därför inte läser i samma takt som övriga elever. Dessutom har de en annan rektor då det programmet hör till en annan skolenhet. Eleverna berättar att samläsningen ger speciella förutsättningar då eleverna inte börjar förrän 12.30 vissa dagar och därför läser sent på eftermiddagarna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 6 april 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, inom två månader från beslutet 7 juni 2017, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter under arbetets gång.

Huvudmannen ska vid uppföljningen efter tolv månader även kunna redovisa hur granskningens resultat används övergripande i hela verksamheten, samt i vilken grad man bedömer att åtgärderna har fått avsedd effekt. Observera att

2017-04-06

13 (13)

Dnr 40-2016:202

det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Redogörelserna skickas till Skolinspektionen i Umeå per e-post, *Skolinspektionen.Umea@skolinspektionen.se* Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har Maud Karlström och juristen Åsa Lindbäck deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Ulf Pantzare
Utredare

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd